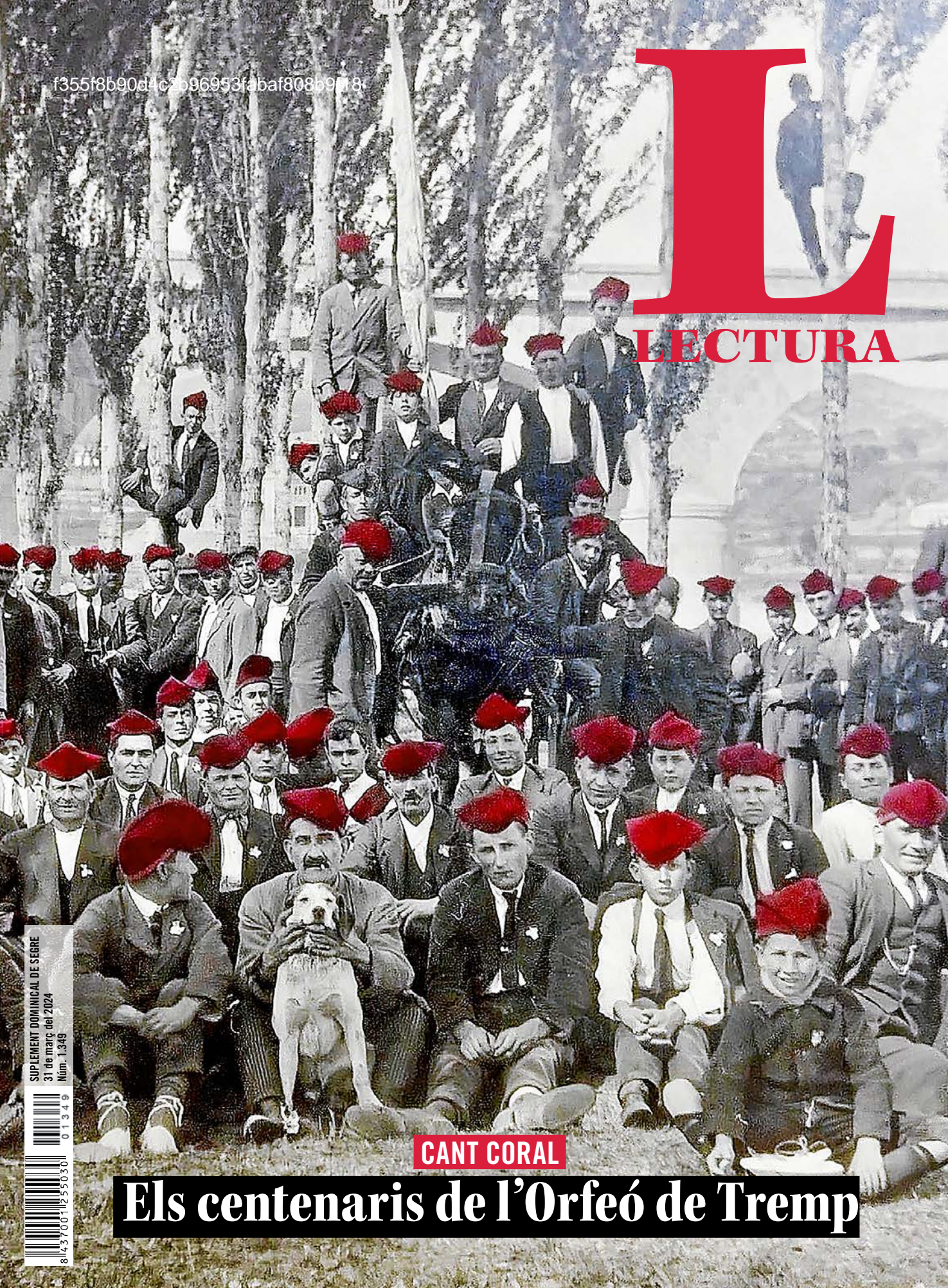

f355f8b90d4c2b96953fabaf808b97f8

L

LECTURA

SUPLEMENT DOMINICAL DE SEGRE
31 de març del 2024
Num. 1.349

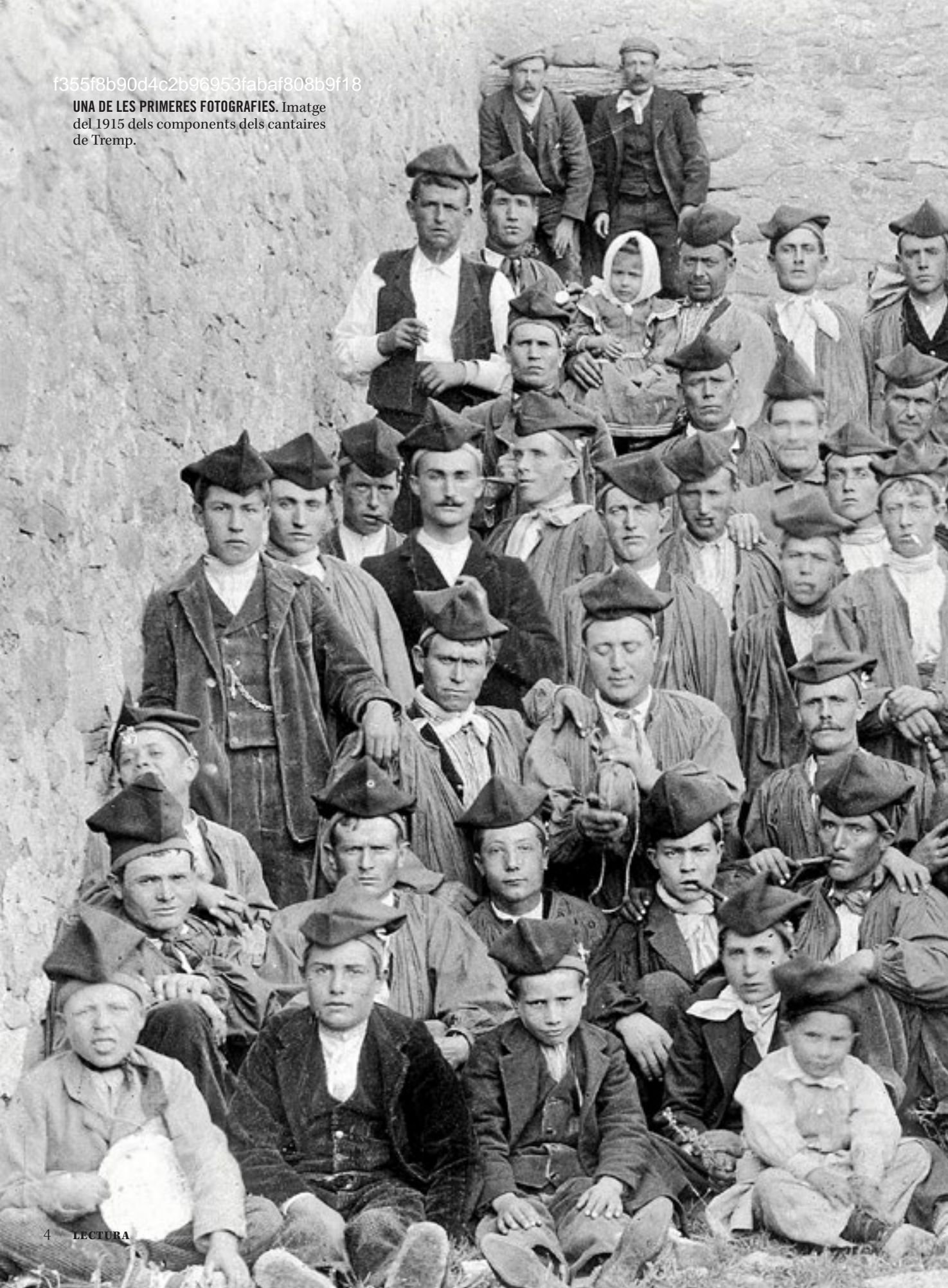
8437001255030 01349

CANT CORAL

Els centenaris de l'Orfeó de Tremp

f355f8b90d4c2b96953fabaf808b9f18

UNA DE LES PRIMERES FOTOGRAFIES. Imatge del 1915 dels components dels cantaires de Tremp.

Els dos centenaris

L'Orfeó de Tremp celebra enguany el seu centenari oficial (1924/2024), però el 1977 en va celebrar un altre, ja que tothom es pensava que feien cent anys fins que el notari va aclarir que oficialment com a Orfeó es van registrar al 1924. La confusió va venir perquè el 1877 es va crear la Societat Coral La Lira que anys més tard agafà el nom d'Orfeó. Malgrat la decepció inicial l'any 1977 es van celebrar diversos actes com si fos el centenari i ara, enguany amb data ja oficial, l'Orfeó de Tremp es torna a vestir de gala i ha preparat tot un seguit d'exposicions i actes que duraran tot l'any. L'Orfeó de Tremp, com diu la seva presidenta, Helena Huguet, "ha arribat fins aquí, no pels anys sinó pel gran compromís de tots els trempolins".

Per GINA DOMINGO

D'una manera o una altra totes les famílies de Tremp han estat lligades a l'Orfeó d'aquesta localitat pallaresa des de la seva creació, i a més, les entitats cíviques, culturals, etc. sempre han estat grans col·laboradores en qualsevol esdeveniment que protagonitzessin els cantaires.

La dilatada història de l'Orfeó de Tremp fa que ens hàgim de remuntar en el temps fins l'any 1877, quan l'apreciat i carismàtic doctor Agustí Roure Giol funda la *Societat Coral La Lira* emulant els Cors de Clavé. L'objectiu era poder oferir ensenyament gratuït de música i dibuix als nens. Naixia així l'associacionisme cultural de tall republicà i catalanista. La coral estava formada per més d'un centenar d'homes de totes les edats. Als voltants del 1890 *La Lira* arribava a la seva època de plenitud, ja amb estatuts (1882) i amb la seva senyera que data del 1885, i que fou adquirida per subscripció popular.

L'any 1908 *La Lira* es va reconvertir en la *Societat Coral i de Socors Mutus La Lira de Tremp*, amb nous estatuts i reglament. Segons la

GRANS I PETITS. Tots els cantaires de l'Orfeó en una imatge del 1926.

pròpia norma: "La Lira és una reunió d'amics dedicats per afició a la filharmonia i per ajudar-se en cas de malaltia. El seu objectiu és propagar l'afició al cant i aconseguir la unió del jovent. No es permetran converses sobre religió ni política que ofenguin els sentiments i costums dels socis. La germandat no té política i, per tant, no ha d'inclinar-se per cap opinió. L'emblema de la germandat serà, amb el símbol de la música."

Simultàniament l'any 1905 es creà el *Montepio-Orfeón Los Cantaires del Montsec* dins del local del Sindicat Agrícola creat per Luis de Cuenca i de Pesino, advocat, polític i militant carlista. L'entitat, que ofería el mateix servei de solidaritat entre els seus membres en cas de malaltia, era de caire tradicionalista, integrista i catalanista, fent de contrapès al republicanisme catalanista de *La Lira*. A diferència d'aquesta el *Montepío* era un cor

355f8b90d402101531e6b136b9118

Orfeó de TREMP.
1926.

FONS ORFEÓ/ ARXIU COMARCAL DEL JUSSÀ

CONCERT L'ANY 1924. Un dels primers concerts de la coral ja oficialment com a Orfeó de Tremp l'any 1924.

FONS ORFEÓ/ ARXIU COMARCAL DEL JUSSÀ

TOT EL POBLE IMPLICAT. Imatge del 1926. Totes les famílies de Tremp han estat involucrades amb l'Orfeó des del seu naixement.

mixt. Però *La Lira* es va posar les piles i després d'alguns canvis el 25 de maig del 1924 s'inaugurava la coral mixta Orfeó de Tremp.

Els anys vint i trenta van ser temps de grans canvis per a *La Lira* com va ser la inauguració d'un nou local el 1935 i la dotació d'un pressupost per part de l'ajuntament de Tremp perquè l'entitat donés classes de música a la mainada, classes que es van ampliar amb docència de solfeig i tenora a partir del 1935.

La il·legalització

Acabada la Guerra Civil, i amb la legislació del nou règim, *La Lira* i la secció de l'Orfeó van quedar il·legalitzats. El local de *La Lira Vella* va ser ocupat per Las Fuerzas Militares de Recuperación i entre 1940 i 1942 diferents particulars i fins i tot Conrad Cortada Barri, fill de Tremp i president de la Diputació, van iniciar alguns tràmits per demanar l'autorització del funcionament de *La Lira*, i el 4 de març del 1942 el Governador Civil va mani-

festar que no hi havia cap inconvenient. Però Falange s'hi va oposar acusant els antics directius de *La Lira* de "no ser afectos" al Règim. La tramitació, doncs, va quedar aturada, i l'any 1943 els béns de l'associació van passar a l'ajuntament, que els va assignar a la Cooperativa del Campo de Tremp y Comarca. Mentrestant el grup *Los Bohemios del Jazz* va aconseguir fer ball al local de *La Lira Nova* (1941) on es van tornar a assajar i cantar Caramelles. A partir dels anys quaranta, les

JORDI SANSA
DIRECTOR DE L'ORFEÓ DE TREMP

Un musicòleg cum laude i enginyer de telecomunicacions

Jordi Sansa neix a Tremp el 1966 i dirigeix la batuta de l'Orfeó de Tremp des de l'any 2006. Musicòleg de gran prestigi, és Professor Superior de Composició, Pedagogia Musical, Llenguatge Musical i de Piano. És també Doctor cum laude en Musicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona. Va compaginar els estudis musicals amb els d'enginyeria de telecomunicacions sent Enginyer Superior de Telecomunicacions per la Universitat Politècnica de Catalunya, i Enginyer Tècnic de Telecomunicacions per la Universitat Ramon Llull.

Professionalment es dedica a la docència i a la direcció de cors. És professor del Departament de Llenguatge musical i Matèries teòriques del Centre Professional del Conservatori del Liceu de Barcelona. A més de dirigir l'Orfeó de Tremp també porta el timó de la Coral Pompeu Fabra de Barcelona des del 2005.

Com a compositor, les seves obres han estat estrenades a Europa i al continent americà. Ha estat guardonat amb els Premis Internacionals Catalunya de Composició Coral (2006, 2008, 2013, 2015 i 2019), Premi de Composició Coral *Jaume Dotras Serrabella* (2006 i 2008), Premi Fundació Orfeó Manresà de Composició, dels Premis Lacetània d'Om-

nium Cultural (2009, 2011, 2013, 2014 i 2015), Premis Ciutat de Reus (2010 i 2012), Concurs de Composició Coral de Sant Andreu de Palomar de Barcelona (2013, 2014, 2015 i 2016), Certamen de Composició Coral del Centre Catòlic de Sants de Barcelona (2013), Concurs de Composició de Sant Antoni de Barcelona (2018 i 2019). En l'àmbit musicològic, ha realitzat diverses investigacions entorn de la història de la composició musical i també sobre temes relacionats amb la ciutat de Tremp. Ha publicat *Els goigs de Tremp* (estudi etnomusicològic sobre els goigs d'aquesta ciutat) i *Domènec Cardenyas, una vida per a la música*, una biografia del músic pontsicà que va desenvolupar la seva vida musical i la seva tasca docent a les terres de Lleida.

Com accedeix a dirigir l'Orfeó de Tremp? Al final del curs 2005-06 l'Orfeó es va quedar sense director. Des d'un punt de vista musical, jo no hi tenia relació. Va ser a través del llavors president de l'entitat, el Joan Castell, que em proposa dirigir l'Orfeó.

La seva dilatada trajectòria professional en el món de la música s'ha desenvolupat a Barcelona. És difícil compaginar aquesta feina amb la direcció d'un Orfeó de comarques? Tenir dos llocs de feina amb una sepa-

Caramelles es van convertir en un clàssic, actuant com a Masa Coral La Lira o com a Coro Parroquial. La ciutat de Tremp a poc a poc i amb l'esforç i complicitat dels veïns començava a recuperar l'esperit cantaire i de solidaritat. L'any 1955 l'ajuntament de Tremp va absorbir la Cooperativa i va crear l'Institut Municipal de Cultura on dos anys més tard quedaria adscrita l'Escola de Música, on l'any 1957 es creava l'Orfeó Infantil.

La dècada dels seixanta van ser

anys de gran moviment a l'Orfeó i a les institucions culturals de Tremp que malgrat estar sota un regim dictatorial se les apanyaven per esquivar els obstacles burocràtics com quan l'any 1967 els cantaires de l'Orfeó adult van demanar formar part del Casal Catòlic Cultural com a secció que havia de funcionar autònomament. Era la forma més ràpida i segura de constituir-se com a entitat, especialment pels antecedents que l'Orfeó tenia com *La Lira*. El 17 de març el Casal va apro-

var la constitució oficial de la secció Orfeó de Tremp i la secció infantil. Ambdós orfeons van tenir directors diferents tot i que van fer junts alguns concerts. L'Orfeó Infantil va tenir un gran dinamisme. Aquell primer any ja van organitzar el II Aplec Coral Infantil de les Terres de Lleida a Tremp, on s'aplegaren 10 orfeons i uns 400 cantaires. Entre aquests petits cantaires hi havia en Joan Castell, "llavors tenia uns set o vuit anys", explica cofoi aquest coralista que encara avui en dia canta a

ració geogràfica de 200 quilòmetres no és, a priori, gaire còmode ni atractiu. En el meu cas, la realitat és que, tractant-se d'un viatge setmanal al meu poble, on viuen la meua parella i els meus pares, el desplaçament no és tan obligat. Tot i així, una feina que lliga molts caps de setmana al llarg de l'any, condiciona bastant els plans personals. A Barcelona m'han mirat amb sorpresa moltes vegades pel fet de desplaçar-me a Tremp cada setmana. Des de l'òptica barcelonina, anar al Pallars equival a fer un viatge a l'altra punta de món, però pels que som del Pallars és un trajecte normal que portem fent tota la vida.

Quan el 2006 accedeix a la direcció de l'Orfeó de Tremp quins canvis introdueix especialment a nivell de repertori?

Pel que fa al repertori, d'entrada no vaig poder introduir grans canvis a causa del calendari d'actuacions que ja tenia programat l'entitat. Hem de tenir present que els concerts obligats, que es fan cada any, no es poden cancel·lar: concert de Santa Cecília, concert de Nadal, repertori religiós de Setmana Santa, Caramelles i el concert de Festa Major. D'altra banda, al principi tampoc vaig poder fer grans canvis significatius pel que fa a l'aspecte qualitatiu, ja que hi havia unes actuacions per fer, amb un temps molt limitat per preparar-les. Amb el temps he anat introduint innovacions pel que fa al nivell de dificultat de les peces, la qual cosa ha aportat dos millores: minimitzar el temps de manteniment del repertori ja assajat i tenir més temps per a treballar peces noves. No obstant això, la feina que fem cada temporada per mantenir un repertori de més de cinquanta peces és extraordinària.

Orfeons i corals han obert els seus repertoris a estils de música diversos: gòspel, pop, etc. Quin estil és més difícil d'adaptar a un cant coral?

Potser el pop, per diversos factors. En general els cantaires demanen cançons modernes perquè és la música que consumeixen. Algunes cançons permeten aquesta adaptació, però altres estan molt condicionades a la presència instrumental, la qual cosa fa molt difícil o inviable la possibilitat de fer una adaptació a una plantilla de veus a cappella.

Quina creu que és la principal tasca d'un director d'orfeó?

Una de les grans tasques d'un director és precisament la tria de repertori. Aquí està la llavor de l'èxit d'un concert. El repertori sempre s'ha de triar en funció del nivell de l'agrupació coral que l'haurà d'interpretar.

CANTAIRES DEL JUSSÀ

l'Orfeó i que és un dels autors del llibre del centenari que s'ha editat.

Centenari sí, centenari no

I arribem a l'any 1977, cantaires i institucions de Tremp saben que aquest any és històric perquè celebren (o així ho pensaven) el centenari de l'Orfeó, hereu de la societat coral La Lira. Un any abans la junta es va reunir per preparar tot un seguit d'actes. "Hem de tenir present que en aquells anys les coses encara no estaven gaire clares. Només feia dos anys que havia mort el Dictador i l'orfeó encara era una mena de secció del Casal Catòlic Cultural", explica el veterà Joan Castell que afegeix que la junta de llavors "havia de demostrar que realment complien cent anys, i clar, se'n van a veure el notari i aquest els diu ben clar que no fan cent anys, que una cosa era la Societat Coral La Lira i l'altra l'Orfeó. Busquen i rebusquen papers i més papers i es troben que La Lira sí que fa cents anys però la coral mixta de l'Orfeó és oficial des del 1924. Hi va haver una gran decepció perquè per celebrar el centenari ja s'havien comprat vestits nous per als homes i les dones, s'havien organitzat un munt d'actes, en fi, hi va haver un daltabaix". Però llavors el que va passar és que "cantaires i tot el poble de Tremp es van empoderar i van decidir que digui el que vulgui el notari! Nosaltres celebrarem el centenari tant sí com no! Es van convidar un munt de corals de fora, va ser una mena de macrofestival increïble i ara arribats al 2024 hem decidit tornar a celebrar el centenari. Som l'orfeó dels dos centenaris!", afirma tot rient el veterà cantaire, el qual explica que "a la coral no solament cantem, he de dir que tots junts ens ho passem bé, no, molt bé!".

L'Orfeó de Tremp sempre aixoplugat per les entitats d'aquesta localitat pallaresa, a més de l'expo-

LES CARMELLES. Concert de Caramelles l'any 1961. Les Caramelles formen part del repertori fix d'aquesta coral.

APLEC INFANTIL. La Coral infantil de l'Orfeó de Tremp en l'aplec de corals de l'any 1967.

CONCERT DEL PRIMER CENTENARI. Concert per celebrar el primer centenari el mes de maig del 1977.

355f8b90d4c2b96953fabaf808b9f18

FONS ORFEO/ ARXIU COMARCAL DEL JUSSÀ

CELEBRANT NADAL. Concert a Tremp l'any 1985 per les Festes de Nadal.

FONS ORFEO/ ARXIU COMARCAL DEL JUSSÀ

CONCERT DE FESTA MAJOR. Imatge del concert de festa major el mes de setembre del 2006.

FONS ORFEO/ ARXIU COMARCAL DEL JUSSÀ

CONCERT A L'HOSPITALET. La coral de l'Orfeó en un concert el 2018 a l'Hospitalet.

sició històrica que es pot anar a veure a la seu de l'Arxiu Comarcal del Jussà i que serà itinerant ha preparat diversos actes durant tot l'any per celebrar el centenari. Per exemple, el 14 d'abril es fa una gran trobada de corals de tota la comarca i el 15 de juny s'ha preparat una gran festa on participaran totes les entitats de Tremp. El 12 d'octubre Tremp acollirà un concert del cor de cambra del Palau de la Música, a més del de la Festa Major en què participaran els ex-

cantaires i tothom que ho desitgi de la comarca. La Junta de l'Orfeó presidida per Helena Huguet ha preparat també un llibre i un curtmetratge sobre la història de la coral que es presentarà el 30 de març que ve.

El gran repte del futur

Un dels grans reptes de futur de l'Orfeó de Tremps és sens dubte "el relleu generacional. Penseu que l'Orfeó va arribar a tenir 150 cantaires i ara just arribem als trenta",

explica la presidenta de l'entitat Helena Huguet. Per a aquesta entusiasta del cant coral "costa molt enganxar la gent jove i ara per ara el nostre gran repte no solament és assolir més cantaires sinó mantenir la gran qualitat de la coral". Huguet té l'esperança que tots els actes que s'han organitzat durant aquest any siguin una mena de revulsiu per captar nous membres per a la coral i també excantaires, perquè "fem falta tots", afirma l'Helena Huguet.